

Καθολική εναντίωση στο πολιτικό σύστημα: ένα σημείωμα κατά των εκλογών

www.provo.gr/katholikh-enantiwsh-sto-politiko-systhma/

Μίσος Ταξικό

September 18, 2015

ΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΝΑΝΤΙΩΣΗ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Ένα σημείωμα κατά των εκλογών

Ποιο είναι εκείνο το ριζικά κριτικό στοιχείο ή στοιχεία, ικανό να αποδιαρθρώσει, στο επίπεδο του λόγου, τη φαινόμενη αναγκαιότητα των εκλογών. Εκείνο το στοιχείο που πάει πέρα από την απλή αναφορά και καταδίκη της ανάθεσης; Ας ξεκινήσουμε ανάποδα προκειμένου να βρούμε μια υλική βάση. Ποια είναι η μόνιμη επωδός όσων κριτκάρουν, ή προσπαθούν, την αποχή ως πολιτική στάση απέναντι στα... πράγματα; Η κριτική των συνειδητών ψηφοφόρων αλλά και των κομμάτων, φυσικά, εγκαλεί την αποχή κατά κύριο λόγο για αδιαφορία και ανευθυνότητα. Εγκαλεί τους απέχοντες φορτώνοντας τους με "κοινωνική ευθύνη", την οποία, λόγω αυτής τους της στάσης απέναντι στις εκλογές, είτε αγνοούν είτε αποφεύγουν. Τους αποκαλούν με δυο λόγια κοινωνικά ανεύθυνους.

Η καταγγελία αυτή, όπως και η υποτιθέμενη ανάγκη επιλογής κομμάτων, εδράζεται ή διεκδικεί για έδρα και βάση της την αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων. Τη διαχείριση, δηλαδή, της καθημερινής ζωής και πραγματικότητας των... πολιτών. Για τα οποία, και στο επίπεδο των οποίων, κάθε κόμμα διεκδικεί για τον εαυτό του μια συνολική πρόταση-λύση τους. Δια μέσου της εφαρμογής του πολιτικού του προγράμματος. Με λίγα λόγια, τα κόμματα και οι οπαδοί τους μας πληροφορούν πως τα κοινωνικά προβλήματα βρίσκονται στη σφαίρα της πολιτικής, ή τουλάχιστον εκεί εδράζεται η λύση τους, και άρα μέσω της ανάδειξης του κατάλληλου κόμματος θα λυθούν ή τουλάχιστον θα αντιμετωπιστούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Ή, ακόμα και αν δεν υπάρχουν πολλές ελπίδες να αντιμετωπιστούν με τον καλύτερο δυνατό τρόπο ή έστω έναν μέτριο, τουλάχιστον δεν θα "βγει" ο τάδε ή ο δείνα, οι οποίοι είτε έχουν ένα πολύ κακό παρελθόν στην αντιμετώπισή τους.

Είπαμε, όμως, να "λύσουν" τα "κοινωνικά προβλήματα". Άραγε, τι ακριβώς μπορεί να σημαίνει μια τέτοια πρόταση που συμπυκνώνει, αν μη τι άλλο, τον ισχυρισμό των κομματικών μηχανισμών, όλων ανεξαιρέτως. [ας τοποθετήσουμε άλλο ένα ερώτημα εδώ: γιατί τα κόμματα, και υπό ποιο αξίωμα ή αρχή, θεωρούν πως μπορούν να "λύσουν"

οτιδήποτε αφορά την κοινωνία και τα θέματά της. Πως γίνεται, με λίγα λόγια, η άπειρη ποικιλομορφία των κοινωνικών ζητημάτων να αντιμετωπιστούν με οποιονδήποτε τρόπο από μια δομή σαν αυτή του πολιτικού κόμματος;]

Τι ακριβώς είναι ένα ή πολλά μαζί κοινωνικά προβλήματα; Η κωδικοποίηση “κοινωνικό πρόβλημα” είναι, θεωρώ, αυτή που επικρατεί ως έννοια και νόημα όταν συζητάμε για τα κοινωνικά ζητήματα γενικά. Είναι, με λίγα λόγια, προβλήματα στη ζωή μας, στην καθημερινότητά μας που προεκτείνονται στο παρελθόν και στο μέλλον, τα οποία πρέπει με κάποιο τρόπο να λυθούν ώστε να βελτιωθεί η διαβίωσή μέσα στην κοινωνία.

Το πρόβλημα με την κωδικοποίηση της κοινωνικής ζωής στο “κοινωνικά προβλήματα” [ή σε όποια αντίστοιχη φράση, δεν έχει σημασία] είναι πως η τελευταία αποκρύπτει την πραγματική “φύση” αυτών των ζητημάτων. Τα μετατρέπει, κατ’ αρχάς, σε αντικείμενο διαχείρισης. Τέτοιο, που να ταιριάζει στη δομή κόμμα και ό,τι αυτό διεκδικεί για τον εαυτό του. Τα “κοινωνικά προβλήματα” είναι το φίλτρο της πολιτικής εξουσίας στις κοινωνικές-ταξικές αντιθέσεις, αντιφάσεις και συγκρούσεις, προκειμένου να τις γδύσει από την ουσία τους, να τις μετατρέψει σε (ένα ορισμένο) επίπεδο αφαίρεσης έτσι ώστε να διεκδικήσει την ιδιοκτησία, κατοχή και νομή των λύσεων τους! Μέσα από αυτό το φίλτρο των “κοινωνικών προβλημάτων” η ταξική διαίρεση, η οργάνωση και εκμετάλλευση της εργατικής δύναμης, δηλαδή η εκμετάλλευση της πλειοψηφίας των... πολιτών της κοινωνίας, του προλεταριάτου, προς όφελος των τάξεων των αφεντικών και του κράτους αποκρύπτεται, αποσιωπάται.

Η κωδικοποίηση “κοινωνικό πρόβλημα”, κατά αυτόν τον τρόπο, προσδίδει διαχειριστικό χαρακτήρα στις αντιφάσεις, συγκρούσεις, διαιρέσεις, δομικές ταξικές ανισότητες με βάση την *ιδιοκτησία και την εξουσία*, πάνω στις οποίες δομείται και λειτουργεί με ορισμένο τρόπο η ανθρώπινη κοινωνία. Η άπειρη ποικιλομορφία της ανθρώπινης κοινωνίας, ακριβώς για να μπορέσει να ελεγχθεί από έναν κεντρικό μηχανισμό, πρέπει να μετατραπεί σε στατιστικό στοιχείο, πρέπει να επέλθει ένα επίπεδο αφαίρεσης της ουσίας της προκειμένου να καταστεί αντικείμενο διαχείρισης.

§

Και εδώ θα πρέπει να απαντήσουμε στο ερώτημα που τέθηκε σε παρένθεση πιο πάνω: υπό ποια αρχή ή αξίωμα τα κόμματα διεκδικούν για τον εαυτό τους αυτό τον ρόλο; Υπό της αρχής, φυσικά, της κατάκτησης της πολιτικής εξουσίας που συνεπάγεται τον έλεγχο του κρατικού μηχανισμού: του Κράτους. Τα κόμματα είναι οι πολιτικές εκφράσεις του *κρατικού πολιτικού συστήματος*. Είναι οι μορφές του περιεχομένου της εξουσίας. Αν η εξουσία έχει μια αναγνωρίσιμη μορφή, ένα brand αν θέλετε, αυτή είναι η μορφή του πολιτικού κόμματος.

Με άλλα λόγια, το... πρόβλημα με τις εκλογές, την ανάδειξη κομματικού μηχανισμού που μέσα από την κατάκτηση της πολιτικής εξουσίας και της διαχείρισης του κράτους θα λύσει τα κοινωνικά προβλήματα για λογαριασμό της κοινωνίας, είναι ακριβώς ότι λόγω της φύσης του, της δομής του, φιλτράρει τις κοινωνικές αντιφάσεις και ταξικές συγκρούσεις και τις αναρίθμητες κοινωνικές ανάγκες που λαμβάνουν χώρα στο κοινωνικό πεδίο. Ακόμα κι αν μιλάει στο όνομα των ταξικών συγκρούσεων υπέρ της εργατικής τάξης, για παράδειγμα• ακόμα κι αν αναλύει την κοινωνική πραγματικότητα στη βάση της ταξικής εκμετάλλευσης, θα αναγκαστεί να φιλτράρει όλες αυτές τις ταξικές αντιθέσεις και όλα τα αντιτιθέμενα

κοινωνικά συμφέροντα, ακριβώς όπως επιτάσσει η δομή του κράτους και του πολιτικού του συστήματος: η αστική δημοκρατία. Θα αναγκαστεί να επιστρέψει στον *ρεαλισμό* της ΤΙΝΑ και στις αναγκαιότητες της καπιταλιστικής κερδοφορίας.

Έτσι, τα προβλήματα αποκτούν μια φетиχοποιημένη διάσταση. Εμφανίζουν τις κοινωνικές σχέσεις εκμετάλλευσης ως ένα αντικείμενο διαχείρισης, ωσάν αυτές να μην είναι ουσιαστικά οι άνθρωποι και η ζωή τους, να μην είναι ανθρώπινη δραστηριότητα και η συγκεκριμένη οργανωτική της μορφή. Το οποίο αντικείμενο μπορεί να “λυθεί” προς μια ορισμένη κατεύθυνση με τη σωστή διαχείριση από-τα-πάνω, χωρίς την ενεργή συμμετοχή και αποφασιστικότητα των υποκειμένων, των ανθρώπων, αλλά δια της νομοθέτησης και επιβολής του νόμου! Η κοινωνία με αυτό τον τρόπο απεκδύεται την ουσία της: την ανθρώπινη δραστηριότητα, και εμφανίζεται ως ένας σωρός από πολιτικά προβλήματα που πρέπει να λυθούν από την κρατική γραφειοκρατία με τον τρόπο που θα αποφασίσει η πολιτική εξουσία. Με αυτόν τον τρόπο, ακόμα και τα κόμματα της εργατικής τάξης φιλτράρουν και κωδικοποιούν τις ανάγκες του προλεταριάτου στο πολιτικό τους πρόγραμμα, καταντώντας το προλεταριάτο αντικείμενο και όχι υποκείμενο. Αν οι μηχανές είναι νεκρή εργασία, το κράτος και ο διοικητικός μηχανισμός του είναι απνεκρωμένη ανθρώπινη δραστηριότητα, είναι *νεκρή κοινωνία*. Αυτό είναι το διαχρονικό πρόβλημα όλων όσων θεωρούν πως το κράτος και η πολιτική εξουσία μπορούν να λύσουν τα κοινωνικά προβλήματα.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να μιλήσουμε για τον *ορισμένο τρόπο* κατά τον οποίο λύνονται τα κοινωνικά προβλήματα, προκειμένου να είμαστε συνεπείς με τη παραπάνω ανάλυση. Σαφώς, δεν ισχυρίζομαι πως ο κρατικός μηχανισμός δεν λύνει κανένα πρόβλημα. Βέβαια, τα παράπονα των πολιτών όσων αφορά την αποτελεσματικότητά του είναι γνωστά και χιλιοειπωμένα. Όμως, εν τέλει, ο κρατικός μηχανισμός λύνει με συγκεκριμένο τρόπο όχι τα κοινωνικά προβλήματα, αλλά τις κοινωνικές αντιφάσεις και συγκρούσεις. Στο βαθμό που αυτές λύνονται. Θεμελιωδώς καλείται να διαχειριστεί και να συμμετέχει στην ταξική πάλη που πραγματοποιείται στο κοινωνικό πεδίο και να μεσολαβεί, και εδώ είναι το κλειδί, υπέρ του *γενικού καπιταλιστικού συμφέροντος*. Το γενικό καπιταλιστικό συμφέρον είναι αυτό που εξυπηρετεί και διασφαλίζει το κράτος. Η *σχέση κεφάλαιο*, η καθολικότητα που οργανώνει την ανθρώπινη κοινωνία, διαπερνά αναπόφευκτα τον κρατικό μηχανισμό, υπέρ της οποίας λειτουργεί. Με λίγα λόγια, η λύση που επιδιώκει να δώσει το πολιτικό σύστημα, ως κομμάτι του κρατικού μηχανισμού, είναι πάντα και αποκλειστικά προς το γενικό συμφέρον των αφεντικών.

§

Σύμφωνα με τα παραπάνω κάθε κομματικός μηχανισμός που συμμετέχει στο αστικό πολιτικό σύστημα ή έχει ως προτεραιότητα του –ακόμα κι αν δεν το παραδέχεται στα λόγια– τον κοινοβουλευτισμό, είναι εν μέρει ή καθ’ ολοκληρίαν διαβρωμένος. Οι κομματικοί μηχανισμοί, είναι μηχανισμοί μεταφοράς των κοινωνικών αντιθέσεων, φιλτραρισμένων με τον τρόπο που αναφέρθηκε παραπάνω, στο πεδίο που βολεύει καλύτερα το κράτος και την εξουσία: το αστικό πολιτικό σύστημα. Το οποίο πολιτικό σύστημα δομείται επάνω και εκφράζει την συγκεκριμένη ιστορική μορφή της ταξικής κοινωνίας. Επιπρόσθετα, αποτελεί πυλώνα, ίσως από τους πιο σημαντικούς, του μηχανισμού της ιδεολογικής κυριαρχίας του κράτους (άρα και του καπιταλισμού) επάνω στους υποτελείς- όχι μόνο στους εργάτες.

Το πεδίο της πολιτικής σφαίρας, της πολιτικής με την έννοια που επικρατεί, είναι έκφραση της ταξικής κυριαρχίας των αφεντικών, της επικράτηση των καπιταλιστικών σχέσεων παραγωγής, ιδιοκτησίας και κυριαρχίας. Μέσα εκεί, καμιά γνήσια ανταγωνιστική πολιτική από τη μεριά του κινήματος δεν μπορεί, όχι απλά να επιβιώσει, αλλά να υπάρξει.

Το πρόβλημα με το κράτος και τους μηχανισμούς κυριαρχίας του, όπως το αστικό πολιτικό σύστημα και τα κόμματά του, είναι πως δεν αποτελεί μια εξωτερικότητα σε σχέση με την κοινωνία. Την οποία μια επαναστατική πρωτοπορία με τις κατάλληλες δεξιότητες μπορεί να τη χειριστεί για τα συμφέροντα του προλεταριάτου ή οποιαδήποτε άλλη, εκτός των καπιταλιστών, πολιτική έκφραση κοινωνικής τάξης για δικά της συμφέροντα. Είτε, ακόμα, μέσα από την κατάληψη της εξουσίας, να την στρέψει προς τους «αστούς». Το Κράτος ακριβώς επειδή συμμετέχει στην οικονομική σφαίρα, στην καπιταλιστική παραγωγή, και δεν αρκείται απλά σε μια κατασταλτική δραστηριότητα ενάντιων των εργατών, είναι το ίδιο μια *κοινωνική σχέση*. Το κράτος, δεν ήταν, δεν είναι και ούτε πρόκειται να είναι απλά ένα εργαλείο, το οποίο, ανάλογα σε ποια χέρια βρίσκεται, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αντίστοιχα. Και άρα, εφόσον το πολιτικό σύστημα είναι –και ελπίζω να είναι ξεκάθαρο- βασικός πυλώνας της ιδεολογικής και πολιτικής ηγεμονίας των αφεντικών, η συμμετοχή μέσα σε αυτό, αναγκαστικά, εξυπηρετεί τα συμφέροντά τους.

§

Ένα παράδειγμα μεταφοράς κοινωνικής κίνησης στο επίπεδο του πολιτικού συστήματος, δια μέσου των κομμάτων, είναι ο Σύριζα. Έν συντομία θα περιγράψω ως εξής τη διαδικασία αυτή: το 2012 το πολιτικό σύστημα είχε τρομερή ανάγκη από εκλογές. Η φθορά που είχε προξενήσει το κίνημα σε αυτό (η ταξική πάλη δηλαδή...), είχε οδηγήσει τις σαραντάχρονες πολιτικές μεσολαβήσεις και αντιπροσωπεύσεις –ΝΔ, ΠΑΣΟΚ- σε τέλμα. Αυτή η συγκεκριμένη φάση, αν θυμάστε, ονοματοδοτήθηκε από τα καθεστωτικά μέσα ενημέρωσης ως το “τέλος της μεταπολίτευσης”. Το πολιτικό σύστημα βρισκόταν σε ιστορικά χαμηλά κοινωνικής νομιμοποίησης και χρειαζόταν επείγοντως κάτι καινούριο, μια καινούρια διαμεσολάβηση σε επίπεδο εξουσίας, μια νέα *αφήγηση*. Ο Σύριζα είχε χαλαρή επαφή με το κίνημα πριν το 2012. Η διαδικασία απόσπασης πολιτικής υπεραξίας πραγματοποιήθηκε, όμως, –όπως η υπεραξία στην αγορά- στα εκλογικά ποσοστά του '12. Τα εκλογικά ποσοστά του '12 ήταν η εκδήλωση αυτής της μεταφοράς της κινηματικής κίνησης από το κοινωνικό πεδίο στην κρατική πολιτική σφαίρα. Στη συνέχεια κορυφώθηκε και έλαβε διαστάσεις εξουσίας μέσα από τον αγώνα της ΕΡΤ. Εκεί, ήταν ξεκάθαρο πως ο Σύριζα είναι πλέον, αν δεν ήταν ήδη, κόμμα εξουσίας και πως θα διεκδικούσε την κυβέρνηση στις επόμενες εκλογές. Δεν χρειάζεται να πω πως οι συνέπειες για το κίνημα και την κοινωνία, ιδιαίτερα την εργατική τάξη, ήταν ολέθριες: βρισκόμαστε σε αναμονή εφαρμογής του 3^{ου} μνημονίου. Βέβαια, η διαλεκτική μεταξύ κοινωνικού-πολιτικού (κρατικής πολιτικής σφαίρας) δεν είναι μονόπλευρη και δεν σταματά στην μεταφορά της κοινωνικής κίνησης στο κρατικό πεδίο. Αντίστοιχα, τα πολιτικά κόμματα, ως μέρος του κρατικού ιδεολογικού μηχανισμού, μεταφέρουν στο *κοινωνικό πεδίο* κομμάτια, μέρη της κυρίαρχης ιδεολογίας. Ειδικά, δε από τη στιγμή που τα πολιτικά κόμματα έχασαν τις άλλοτε μαζικές βάσεις τους, έχουν μετατραπεί αναπόφευκτα σε όργανα της πολιτικής κυριαρχίας.

§

Αλλά ακόμα κι αν η παραπάνω ανάλυση δεν ικανοποιεί τον απαιτητικό αναγνώστη, σχετικά με τη ματαιότητα της εκλογικής διαδικασίας και ανάδειξης κόμματος εξουσίας αναφορικά με την ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών και προβλημάτων, θα το θέσω και διαφορετικά:

Οι κοινωνικές αντιθέσεις και αντιφάσεις, η ταξική εκμετάλλευση, η ικανοποίηση κοινωνικών συμφερόντων, η κρατική βία, η φτώχεια και όλα τα βάσανα μας δεν λύνονται ούτε καν έχουν την πιθανότητα να αντιμετωπιστούν μέσα από την ατομική ψήφο. Ακόμα κι αν τα κόμματα δεν λειτουργούσαν για τα συμφέροντα των αφεντικών. Η ατομική ψήφος, είναι η ατομική, αυστηρά προσωπική, επιλογή κάποιου (κόμμα) που υπόσχεται πως θα λύσει και αντιμετωπίσει όλα τα παραπάνω πέρα και ενάντια της συλλογικότητας, απευθυνόμενος στον εξατομικευμένο ψηφοφόρο του οποίου η μοναδική ιδιότητα είναι η ανάθεση ευθύνης, ωσάν οι *κοινωνικές σχέσεις* που συγκροτούν την ανθρώπινη κοινωνία να είναι... ατομικές.

Αλλά αυτό αφορά κατά βάση τους ψηφοφόρους: πως πιστεύουν/πιστεύετε πως αντιμετωπίζονται τα κοινωνικά προβλήματα, κατά μόνας, κρυφά πίσω από το παραβάν, ενάντια στη συλλογικοποίηση του υποκειμένου που αφορούν τα προβλήματα αυτά; Με αυτό τον τρόπο το πολιτικό σύστημα μετατρέπει σε μια "ψευδή" αναπαράσταση τις κοινωνικές σχέσεις, όπου ο ατομικός πολίτης καλείται να συμμετέχει σε κάποια λύση κάποιου προβλήματος, μόνο και δια μέσου των εκλογών. Ίσως, η εκλογική διαδικασία είναι το πιο σκληρό κομμάτι της κυρίαρχης ιδεολογίας. Και κάπως έτσι είναι.

Οι εξατομικευμένες επιλογές που μας προσφέρει το πολιτικό σύστημα, όμως, δεν μπορούν να συγκροτηθούν σε συλλογικότητα. Ακόμα και τα αριστερά κόμματα δυσκολεύονται να διατηρήσουν την εσωτερική ζωή της συλλογικότητας τους, δια μέσου μόνο της προπαγάνδισης του πολιτικού τους προγράμματος. Το οποίο πολιτικό πρόγραμμα, λαμβάνει την επικύρωσή του και έχει μια ευκαιρία να εφαρμοστεί μόνο μέσω των εκλογών και της πολιτικής εξουσίας –άσχετα τι λένε για κίνημα-. Για αυτό, για παράδειγμα, το πρόταγμα "έξοδος από το ευρώ και την ε.ε" δεν μπορεί να υπάρξει παρά μόνο ως σταυρός σε ψηφοδέλτιο. Και αυτό είναι το θλιβερό. Το πρόταγμα αυτό, αδυνατεί να συγκροτήσει συλλογικότητα ή πιο σωστά, να συγκροτηθεί συλλογικότητα με βάσει αυτό το πρόταγμα. Γιατί απλουστάτα δεν αντιπροσωπεύει ανάγκες και επιθυμίες, είναι απλά ένα μέρος της κυρίαρχης ιδεολογίας. Για αυτό, άλλωστε, ακόμα και τα πολιτικά προγράμματα των εργατικών κομμάτων προϋποθέτουν την κρατική εξουσία προκειμένου να εφαρμοστούν. Προϋποθέτουν την αστική δημοκρατία.

§

Το πολιτικό σύστημα παράγει και αναπαράγει την κυριαρχία του ως *διαχωρισμένη* σφαίρα. Χρειάζεται παρ' όλα αυτά την επιβεβαίωση/επικύρωση από τον ατομικό ψηφοφόρο. Από το διαχωρισμένο από τις ανάγκες και επιθυμίες του άτομο. Ο λαός, έτσι, αντιπροσωπεύει αυτό το πλήθος των διαχωρισμένων ατόμων. Για αυτό, άλλωστε, το μόνο που ζητούν από αυτόν είναι να τους ψηφίσει, να τους ακολουθήσει και αργότερα να πειθαρχήσει στις επιταγές τους. Αυτό γίνεται αποκλειστικά μέσω των μοναδιαίων ψηφοφόρων, μέσω του *αστικού υποκειμένου*. Αναπόφευκτα, ο λαός και η διαχωρισμένη εξατομικευμένη πολιτική του δραστηριότητα, καθώς και τα αποτελέσματά της, ανήκουν στην πολιτική εξουσία και το κράτος [όπως το περίφημο ταξικό ΟΧΙ].

Όσοι απέχουν εκούσια ή ακούσια, αμφισβητούν το ίδιο το πολιτικό σύστημα. Το θεμελιακό πολιτικό στοιχείο της αστικής δημοκρατίας. Σίγουρα αυτό δεν συμβαίνει με έναν ενεργητικό τρόπο, αλλά με έναν παθητικό. Και, ανεξάρτητα από τις προθέσεις και τα κίνητρα του καθενός, ανεξάρτητα από το αν η αποχή έχει συγκεκριμένη πολιτική έκφραση και νόημα, οι πολιτικές της συνέπειες [και όχι βέβαια λόγω κάποιας ουσίας της] ακριβώς επειδή το πολιτικό σύστημα βασίζεται στην ατομική συμμετοχή, είναι εν τέλει η έμπρακτη παθητική αμφισβήτησή του. Όσοι αρνούνται ή αρνηθούν στην αποχή ως στάση το παραπάνω συμπέρασμα, θα πρέπει να κάνουν ακριβώς το ίδιο και για το περίφημο και ταξικό ΟΧΙ.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να απαντήσουμε στους επικριτές της αποχής και με έναν άλλον τρόπο. Πολύ συχνά, βασικά σε κάθε εκλογική διαδικασία, τα πολιτικά κόμματα από την ακροαριστερά ως τα κόμματα εξουσίας, επιτιθέμενα στην αποχή προσπαθούν να της αποδώσουν ένα *καθολικό αρνητικό νόημα*. Αυτό συνήθως λαμβάνει τη μορφή ενός πολιτικο-συναισθηματικού εκβιασμού και κάθε φορά συνδέεται με τις αποχρώσεις της *κυρίαρχης ιδεολογίας* στη συγκεκριμένη συγκυρία. Για παράδειγμα, σε αυτές τις εκλογές [20-9-2015] η αποχή, σύμφωνα με τα πολιτικά κόμματα, σημαίνει τα εξής: ανοχή στα μνημόνια, ενίσχυση της διαπλοκής, ενίσχυση των ποσοστών των ναζί ή ακόμα και αντικομμουνισμό... Η γελοιότητα των "επιχειρημάτων" είναι χαρακτηριστική αλλά ας προσπαθήσω να δώσω μια απάντηση σε αυτό.

Υπάρχει κάποιος τρόπος κατά τον οποίο η αποχή μπορεί να λάβει ένα συγκεκριμένο και καθολικό νόημα; Κάποιος τρόπος που να νομιμοποιεί οποιοδήποτε συγκεκριμένο πολιτικό νόημα για όλους όσους απέχουν; Δεδομένου ότι οι απέχοντες πέρα από ένα μικρό κομμάτι που τοποθετείται έτσι κι αλλιώς πολιτικά απέναντι σε όλη αυτή τη διαδικασία, η πλειοψηφία τους, δεν διεκδικεί μια συγκεκριμένη καθολική έκφραση για τον εαυτό της. Μπορούμε, δηλαδή, να προσδώσουμε στην αποχή μια μοναδική πολιτική ερμηνεία; Ο μόνος τρόπος για να γίνει αυτό [η κατάφαση στο αστικό υποκείμενο και την εξατομίκευση της κοινωνίας προϋποτίθεται] είναι με μια αφαίρεση, για άλλη μια φορά. Αφαίρεση από το πολιτικό υποκείμενο που είτε πράττει είτε δεν πράττει, στη περίπτωση μας, όλων των ιδιοτήτων που το συγκροτούν: ανθρώπινες, κοινωνικές, πολιτικές ιδιότητες και η μετατροπή του σε *κάτι* το οποίο μπορεί να του αποδοθεί καθολικό νόημα. Αυτό το *κάτι* βέβαια, είναι μια μεταφυσική ύπαρξη, είναι ένα τίποτα. Και μόνο εφόσον έχει μετατραπεί σε ένα τίποτα οι επικριτές της αποχής μπορούν να του προσδώσουν όποιο νόημα τους βολεύει, προκειμένου να πραγματοποιήσουν τον εκβιασμό τους. Μόνο μέσα από μια καθολική αφαίρεση της ύπαρξης από την ύπαρξη, μπορεί αυτό το *μεταφυσικό ον* να ταυτιστεί με ένα συγκεκριμένο νόημα της αποχής. Εμείς το μόνο που ισχυριστήκαμε είναι πως όσοι απέχουν, λόγω των πολιτικών συνεπειών της αποχής, δηλαδή της ιδιαίτερης δομής της αστικής δημοκρατίας, αμφισβητούν παθητικά και ασυνείδητα, αν θέλετε, το αστικό πολιτικό σύστημα. Τίποτα παραπάνω. Και βέβαια, αυτή η πράξη απόδοσης καθολικού αρνητικού νοήματος στην αποχή από τα ...αστικά κόμματα έχει ένα νόημα. Δεν έχει όμως για αριστερά, τα οποία υποτίθεται δεν είναι αστικά κόμματα αλλά ανταγωνιστικά του αστικού καθεστώτος. Ακόμα χειρότερα, αυτός ο εκβιασμός πραγματοποιείται μέσα από τη χρήση της *κυρίαρχης ιδεολογίας*. Και αυτό είναι άλλο ένα θλιβερό σημείο για τα κόμματα της εργατικής τάξης.

§

Κλείνοντας αυτό το σημείωμα θα ήθελα να πω σχετικά με την αναρχική στάση κατά των

εκλογών το εξής: η ιστορική καθολική εναντίωσή του αναρχισμού στο κρατικό πολιτικό σύστημα, από τη στιγμή που εμφανίστηκε ως ιστορική τάση του εργατικού κινήματος και ύστερα, έχει τα θεμέλιά της στην φιλοσοφική αντίληψη του για την ανθρώπινη φύση και κοινωνία. Μακριά και πέρα από τις φιλελεύθερες παραδόσεις που στην εξέλιξη της ιστορίας τους και της αναδυόμενης κυριαρχίας της αστικής τάξης, δόμησαν την αστική δημοκρατία, ο αναρχισμός αρνείται την ατομικίστικη φύση του ανθρώπου. Την ατομικίστικη φύση του πολίτη/ιδιώτη που κατέχει τον εαυτό του, που είναι ιδιοκτήτης του, και που με κέντρο αυτόν δομείται γύρω από την ιδιωτική ιδιοκτησία του.

Στο «Ο Κόσμος όπως είναι: η ανθρώπινη φύση στον κλασικό αναρχισμό και η μετα-αναρχική ένσταση» [εκδόσεις Στάσει Εκπίπτοντες], διαβάζουμε:

Από εδώ και στο εξής, και εκκοσμικεύοντας την προτεσταντική αντίληψη περί της ατομικής και αυτόνομης σχέσης του ατόμου με το θείο, το εναρκτήριο σημείο αναφοράς είναι πλέον το άτομο. Η ανθρωπολογία του Λοκ θέτει το επιχείρημα εμφατικά και με αυτό αρχίζει η καινούρια εποχή στην πολιτική φιλοσοφία: η (πολιτική) κοινωνία δεν είναι ένα οργανικό όλον, αλλά η εθελοντική ένωση ατόμων των οποίων η πράξη συγκροτεί το κοινωνικό (πολιτικό). Επιπλέον, το άτομο θεωρείται αυτόνομο υπο την εξής έννοια: γύρω από αυτό σχηματίζεται μια σφαίρα εντός της οποίας κανείς, ούτε καν η κρατική εξουσία, δεν έχει το δικαίωμα να εισέλθει. Για να στηρίξει μια τέτοια άποψη, ο Λοκ είναι υποχρεωμένος να υποθέσει το ακόλουθο: αν ο άνθρωπος είναι ατομικότητα, δηλαδή μια αυτόνομη και αδιάρρηκτη σφαίρα, πρέπει να είναι ο ιδιοκτήτης της. Η σφαίρα μου είναι ιδιωτική επειδή είναι δική μου, μου ανήκει. Καθώς αυτή η σφαίρα είμαι εγώ, εγώ είμαι ο ιδιοκτήτης του εαυτού μου.

Ο αναρχισμός αρνείται με όλη του την ένταση την παραπάνω σύλληψη του ατόμου και της κοινωνίας. Η οποία βέβαια στην ιστορική της προέκταση συναντά τη γνωστή ρήση της Μάργκαρετ Θάτσερ: η κοινωνία αποτελείται από άτομα και τις οικογένειές τους. Αντίθετα, ο αναρχισμός αντιλαμβάνεται τον άνθρωπο και την κοινωνία ως εξής [διαβάζουμε στο ίδιο]:

Η ανθρωπολογία του αναρχισμού δεν αφήνει χώρο για μια ιδιοκτησιακή σύλληψη του ανθρώπου. Έπεται πως καθώς δεν υπάρχει οποιουδήποτε τύπου ατομικότητα δεν γίνεται δεκτός ο τεχνητός μετασχηματισμός της πολιτικής κοινωνίας. Ο Προυντόν για να ορίσει τον άνθρωπο ως κοινωνική ύπαρξη ακολουθεί τον Αριστοτέλη: ο άνθρωπος είναι ζώον πολιτικόν. Η πρωταρχική κατάσταση της ύπαρξής του είναι η πολιτεία, δηλαδή η κοινωνία. Με βάση αυτά, ο αναρχισμός απορρίπτει οποιαδήποτε αντίληψη μιας πρωταρχικής -προπολιτικής, άρα προκοινωνικής- φυσικής κατάστασης και -το πλέον σημαντικό- κάθε ιδέα μιας συμβολαιικής θεωρίας σχηματισμού του πολιτικού. Αλλά, η πιο σημαντική συνεπαγωγή μιας τέτοιας ανθρωπολογίας, η οποία διαφοροποιεί τον αναρχισμό από το σύνολο σχεδόν της δυτικής φιλοσοφικής παράδοσης και δομεί τη θεωρητική και φιλοσοφική του ιδιοσυστασία, είναι η ακόλουθη: ο αναρχισμός όχι μόνο αρνείται και απορρίπτει οποιαδήποτε αντίληψη της δομικής έντασης μεταξύ ατόμου και κοινωνίας, αλλά βρίσκει μια τέτοια ιδέα ως καθαρή ανοησία, ως α-διανόητη.

Το εκλογικό σύστημα είναι δομημένο και εξελιγμένο ακριβώς πάνω στην ατομική ιδιοκτησία του ατόμου από τον... εαυτό του. Γίνεται φανερό πως, όσον αφορά τους αναρχικούς, η εναντίωση στις εκλογές δεν είναι απλά ένα τακτικό ζήτημα. Δεν είναι απλά θέμα των επιπτώσεων της κοινοβουλευτικής λογικής στο κίνημα. Αλλά, συμπληρωματικά, είναι

ζήτημα συνολικής φιλοσοφικής θεώρησης του ανθρώπου και της κοινωνίας του. Γιατί σύμφωνα με την περίφημη φράση του Κροπότκιν: ο άνθρωπος είναι ένας κόσμος ομοσπονδιών. Και όχι, αντίθετα, θα συμπλήρωνα, μια ιεραρχική δομή.